

Национален институт на правосъдието
“Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния институт на правосъдието”
Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

ПРАКТИЧЕСКИ ВЪПРОСИ ПО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛ.6 ЕКПЧ

**Елена Попова, съдия в Специализирания
наказателен съд
гр. София, 2014 г.**

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛОТО ОТ “НЕЗАВИСИМ И
БЕЗПРИСТРАСТЕН СЪД, СЪЗДАДЕН В СЪОТВЕТСТВИЕ
СЪС ЗАКОНА“

НЕЗАВИСИМОСТ НА СЪДА - да може да основава своите решения на свободното си усмотрение за фактите и правните аргументи по делото, без каквато и да е ангажираност към която и да е от страните или към някоя публична власт, като решението му може да бъде преразгледано не от кой да е орган или власт, а от съд, който трябва да е независим в същия СМИСЪЛ

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

- **НЕЗАВИСИМОСТ НА СЪДА- КРИТЕРИИ:**
- начинът на назначаване на неговите членове
- продължителността на техните мандати
- съществуването на гаранции в националното законодателство срещу външен натиск и
- дали като орган съдът като цяло създава впечатлението за независимост
- **Делото Кембъл и Фел срещу Великобритания, реш.28.06.1984**

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

- **БЕЗПРИСТРАСТНОСТ НА СЪДА -**
- да не е пристрастен по отношение на решението, което следва да вземе, да не си позволява да бъде повлиян от информация извън съдебната зала, от общественото мнение, от какъвто и да е натиск, а да основава мнението си върху обективните аргументи, представени в хода на процеса
- **РАЗЛИКА МЕЖДУ НЕЗАВИСИМОСТ И БЕЗПРИСТРАСТНОСТ**
- **Отношение между безпристрастност и публичност**

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

БЕЗПРИСТРАСТНОСТ НА СЪДА

Делото Пиерсак срещу Белгия, 26.10.1984 г.

субективен и обективен подход

субективен подход- цели да установи личното вътрешно убеждение на даден съдия и неговата персонална непристрастност - ПРЕЗЮМИРА СЕ - ОТВОД

обективен подход- цели установяване дали съдията (съдебният състав) е предоставил достатъчно гаранции, за да се изключи всякакво основателно съмнение в неговата непредубеденост

Зависи от вътрешната организация- прокурор- съдия по същото дело

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

- **Делото Де Кюбер, 26.10.1984 г., и по Делото Пфайфър и Планкъл срещу Австрия, 25.02.1992 г.-**
  - Член на съдебния състав преди това- съдия-следовател
  - Пфайфър не е направил отвод/разяснено му е/ защитата няма възражение- ЕСПЧ-има нарушение 6
  - **Делото Хозчилд, 24.05.1989** – член на съдебния състав преди това се е произнесъл относно ЗПС
  - делото **Параскева Тодорова**, реш.25.03.2010 г. – чл.14 вр. Чл.6 ЕКПЧ –отказ условно осъждане

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

ПРЕЗУМПЦИЯ ЗА НЕВИНОВНОСТ- чл.6 ал.2

Minelli, решение от 15 март 1983 -Член 6, т.2 е относим към цялостното наказателното производство

Barberà, Mensegué and Jarbado, решение 06.12.1988г - изисква членовете на съдебния състав да не пристъпват към изпълнението на задълженията си с предварителната нагласа, че обвиняемият е извършил престъплението, в което е обвинен; доказателствената тежест пада върху прокуратурата и всяко съмнение трябва да бъде в полза на обвиняемия

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

ПРЕЗУМПЦИЯ ЗА НЕВИНОВНОСТ- чл.6 ал.2 ЕКПЧ

- Резов, 15.02.2007 г. не е намерено нарушение на чл. 6, пар. 2 -презумпцията за невиновност може да бъде нарушена не само от съдия или съд, но също и от други публични власти, включително и от прокуратурата
- Петьо Петков срещу България, реш. 07.01.2010 г
- решение Дактарас –от прокурор
- Алне дьо Рибмон срещу Франция –от полицейски сл.
- Буткевичюс срещу Литва - от председателя на парламента

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

Права на обвиняемия – чл. 6 пар. 3 ЕКПЧ

1. б.А - правото на
подсъдимия да бъде
незабавно и в подробности
информиран за характера
и причините за обвинението
на разбираем за него език

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

Понятия:

“причини за обвинението - фактите по делото, които обвинението твърди, че е осъществило дадено лице

“характер на обвинението - правната квалификация на неговите действия

“Подробностите” - специфични за всеки конкретен случай – тр. Да са достътно за подготовка на защит

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

- Пенев срещу България, 07.04.2010 - Член 6 пар. 3 (а) не налага никакви специални формални изисквания към начина, по който обвиняемият следва да бъде информиран - ... да се оценява в светлината на по-общото право на справедлив съдебен процес, гарантирано от член 6 § 1
- бил подведен под отговорност по член 282, алинея 2 от НК- осъден по чл.220 НК- различни престъпления, елементите на чл.220 НК никога не са били обсъждани в хода- ЖД е узнал едва с решението на ВКС

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

- Д.М.Т. и Д.К.И..срещу България, 24.07.2012 г.-
обвинение за подкуп- ВКС - за измама
- делата Делкорт, Пакели, Прето , Аксен -
недостатъците – допуснатите нарушения на един
етап от наказателната процедура, биха могли да
бъдат отстранени /компенсирани/ на следващ етап
от тази процедура и по този начин като цяло чл. 6 от
ЕКПЧ да бъде спазен

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

Права на обвиняемия – чл. 6 пар. 3 ЕКПЧ

2. б.В - правото на
подсъдимия да има
достатъчно време и
възможности за
подготовка на своята
защита

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

решението **Vermeulen**, 20.02.1996 г.);

(решението **Feldbrugge**, 29.05. 1986 г.);

- решението **Barberà, Mensegué and Jarbado**, 06.12.1988 г.);
- решението **Edwards**, 16.12. 1992 г. - прокуратурата трябва да разкрие пред защитата всички съществени доказателства в полза на или срещу обвиняемия

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

- Правото по чл. 6 пар. 3 б. В –правото на информиране НЕ Е АБСОЛЮТНО право
- Може да бъде ограничвано с оглед защита на националната сигурност, запазване в тайна на полицейските методи на разследване и др.
- Ограниченията са допустими, само ако са абсолютно НЕОБХОДИМИ
- ПРИ ОБЖАЛВАНЕ на акт –достътно време за подготовка на защитата, вкл. вр. Да се проучи акта и да се прецени дали да се обжалва или не

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

Права на обвиняемия – чл. 6 пар. 3 ЕКПЧ

3. б.С - правото на подсъдимия да да се защитава лично или да ползва адвокат по свой избор, ако не разполага със средства за заплащане на адвокат, да му бъде предоставена безплатно служебна защита, когато го изискват интересите на правосъдието

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

Съотношение между чл.6 пар.3 б.В и чл.6 пар.3 б.С ЕКПЧ

Чл.6 пар.3 б. В не включва правото на обвиняемия да си избере адвокат- това е гарантирано от б. С

Чл.6 пар.3 б. С не включва правото на обвиняемия да се среща насаме и да контактува с адвокат- това е гарантирано от б. В

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

БЕЗПЛАТНА ЗАЩИТА ОТ СЛУЖЕБЕН АДВОКАТ- УСЛОВИЯ:

- 1/ липса на средства за наемане на защитник
- 2/ интересите на правосъдието налагат предоставянето на безплатна правна помощ

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

- Липса на средства – задържан в Ареста, скоро излязъл от Затвор, социално слаб, безработен и др.
- **Интересите на правосъдието**- предопределя се от строгостта на предвидената санкция
- ВИНАГИ, когато е ЛОС- **Куаранта срещу Швейцария, 24.05.1991 г., Бенам срещу Великобритания, 10.06.1996**
- Не е необходимо изрична писмена молба- достатъчно е обвиняемият да заяви пред компетентен орган, че не разполага със средства

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

- **Падалов срещу България**, 10.08.2006
- **Цоньо Цонев** срещу България, 14.01.2010г. - решение 485/27.10.2010 г., постановено от III н.о. по к.д. № 486/2010 г., ВКС
- **Здравко Станев срещу България** , 06.11.2012 г – безработен, висше образование
- **Бонър и Максвел** срещу Великобритания, **Пакели и Грейнджър** – на ВСЕКИ ЕТАП от производството-не толкова като интереси на съда или съдебната система, а като преимуществено интереси на обвиняемия

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

- ИЗВОДИ:
- Когато отказва назначаването на защитник при направено искане за това на основание чл. 94 ал.1 т.9 от НПК, съдът винаги трябва да изложи изрични мотиви защо намира, че не са налице предпоставките
- Дали признатият за виновен подсъдим следва да заплати адвокатско възнаграждение на служебен защитник ? – ТР № 4/19.02.2010 – “потвърдено” ОТ ЕСПЧ с **Огнян Асенов** срещу България, реш. 17.02.2011г. И делото **Кроасант** -частично

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

- Властите в една държава няма да са изпълнили задължението си по б. С на чл. 6 пар. 3 от Конвенцията само с факта на назначаване на защитник, тъй като самият текст изисква осигуряване на правна помощ /в смисъл на оказана защита/. Затова органът , който я назначава трябва да се увери, че тази помощ **ДЕЙСТВИТЕЛНО СЕ ОКАЗВА.**

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

Права на подсъдимия – чл. 6 пар. 3 ЕКПЧ

4. б.Д - правото на подсъдимия да участва в разпита или да изисква разпит на свидетелите,
свидетелстващи против него,
да изисква призоваване и разпит на свидетелите на защитата да се извършва при същите условия

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

Права на подсъдимия – чл. 6 пар. 3 ЕКПЧ

- Чл. 6 пар.3 б. д ЕКПЧ изисква всички доказателства, на които разчита обвинението, да бъдат представени публично в открито съдебно заседание в присъствие на обвиняемия и на неговия защитник, в което заседание те да могат да ги оспорят, ако желаят
- Използването в хода на съдебния процес на показания, дадени на предишната фаза /досъдебната/, се приема от Съда, че не противоречи на Конвенцията
- УСЛОВИЕ - да е осигурена адекватна възможност на обвиняемия и защитата му по време на самото даване на показанията или на по-късен етап да оспори тези показания /**Делта**, 19.12.1990, **Сайди**, 20.09.1993, **Аш** , 26.04.1991, **Изгро**, 19.02.1991 и др./.

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

Права на подсъдимия – чл. 6 пар. 3 ЕКПЧ

АНОНИМНИ СВИДЕТЕЛИ

Допустими са според ЕСПЧ –преценка за всеки конкретен случай дали процедурата и начина, по който са снети и приобщени показанията е справедлива

ИЗИСКВАНЕ за “адекватна и подходяща възможност на обвиняемия да задава въпроси на свидетеля

Присъдата не може само на АС-
решението Unterpertinger, 24.11.1986 г.

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

Права на подсъдимия – чл. 6 пар. 3 ЕКПЧ

5. б.Е – правото на подсъдимия да ползва безплатно услугите на преводач, ако не разбира и не говори езика, използван в съда

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

Права на обвиняемия – чл. 6 пар. 3 ЕКПЧ

- Безплатната преводаческа помощ
  - В досъдебното производство и в съдебна фаза
  - Устен и писмен превод
  - **Камасински** - преводът не трябва да се разпростира върху всички томове, всички свидетелски показания или документи, но в същото време трябва да е такъв, че да “позволи на лицето да разбира делото срещу него, за да се защитава най-вече като има възможност да представи пред съда своята версия на нещата»

Практически въпроси по чл. 6 ЕКПЧ

Права на обвиняемия – чл. 6 пар. 3 ЕКПЧ

- ПРЕВОД
- Задължението на съда не се изчерпва само с НАЗНАЧАВЕНТО на преводач, но е необходимо съдът да се увери в адекватността на превода и контакта
- БЕЗПЛАТЕН- напълно, не се дължи възстановяване-
- Ишиар срещу България 20.02.2009г.
- **Хованесиян срещу България, 21.12.2010**

ПРАКТИЧЕСКИ ВЪПРОСИ ПО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛ.6 ЕКПЧ ВРЪЗКА С ЧЛ.13 ЕКПЧ

Благодаря за вниманието!

Елена Попова

**Постоянен преподавател по наказателно право и процес в
Националния институт на правосъдието**

**Настоящата презентация е изготвена и съобразена с
помощта на материали, предоставени от НИП**